

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Buitenlandse Zaken
De heer D.M. van Weel
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 17 september 2025

betreft Vragen naar aanleiding van Internationale Mensenrechtenprocedures rapportage 2024

ons kenmerk 177626

Geachte heer Van Weel,

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van uw voorganger gedateerd 23 mei 2025 waarin hij, mede namens de toenmalige minister van Justitie en Veiligheid en staatssecretaris Rechtsbescherming de Internationale Mensenrechtenprocedures rapportage 2024 heeft aangeboden.¹ De leden van de fractie van **GroenLinks-PvdA** hebben naar aanleiding daarvan een aantal vragen en opmerkingen. Een afschrift van deze brief wordt gestuurd aan de minister van Justitie en Veiligheid en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) is in het verslagjaar 2024 bij drie zaken tot een veroordeling van Nederland gekomen.² Het gaat hier om respectievelijk schendingen van artikel 5 lid 1 onder f EVRM (Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens: recht op vrijheid en veiligheid), artikel 3 EVRM (verbod op foltering, onmenselijke of vernederende behandeling) en artikel 8 EVRM (recht op eerbiediging van privé, familie- en gezinsleven). De fractieleden van GroenLinks-PvdA vragen of u kunt aangeven welke individuele en/of algemene maatregelen u heeft genomen of voornemens bent te nemen om dergelijke soortgelijke schendingen in de toekomst te voorkomen.

In mei 2025 hebben negen lidstaten, waaronder Denemarken, Italië, Oostenrijk en België een gezamenlijke brief gepubliceerd waarin zij scherpe kritiek uiten op het EHRM.³ In de brief wordt gesteld dat het Hof zijn mandaat te ruim uitlegt en zich te veel mengt in nationale beleidsvrijheid rondom immigratie.

¹ Kamerstukken I 2024/25 32735, T.

² EHRM 23 april 2024 ECLI:CE:ECHR:2024:0423JUD007100816, 71008/16, inzake vreemdelingenbewaring; EHRM 22 oktober 2024, ECLI:CE:ECHR:2024:1022JUD002400820, 24008/20, over geweldsaanwending door BOA's; EHRM 10 december 2024, ECLI:CE:ECHR:2024:1210JUD000447021, 4470/21, betreffende gezinshereniging.

³ Geraadpleegd op: https://www.governo.it/sites/governo.it/files/Lettera_aperta_22052025.pdf

datum 17 juli 2025

ons kenmerk 177626

blad 2

De fractieleden van GroenLinks-PvdA stemmen van harte in met het besluit van de regering om deze brief niet mede te ondertekenen. Dit neemt niet weg dat deze leden het publiceren van een dergelijke brief een zeer zorgelijke ontwikkeling vinden. Deze zorg leidt tot de volgende vragen:

- Bent u het met deze leden eens dat dat kritiek van regeringsleiders op het EHRM het vertrouwen in de Europese rechtsorde ondermijnt?
- Welke gevolgen ziet u voor de naleving van het EVRM door lidstaten wanneer regeringsleiders openlijk twijfelen aan de legitimiteit van het Hof?
- Heeft u in EU- of Raad van Europa-verband gereageerd op de brief? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?
- Welke stappen onderneemt u om het belang van een onafhankelijk EHRM te onderstrepen richting partners zoals Italië, Denemarken en België? Trekt u hierbij op met gelijkgestemde landen? Zo ja, met welke landen, zo nee, waarom niet?
- Welke positie neemt u zelf in wanneer het EHRM uitspraken doet die politiek gevoelig liggen of beleidswijzigingen vereisen?
- Bent u bereid om in de mensenrechtenrapportage 2025 expliciet te reflecteren op de omgang met- en naleving van EHRM-uitspraken, mede in het licht van deze brief?
- Hoe ziet u de toekomst van het EHRM en het EVRM-systeem als (steeds) meer lidstaten politieke druk op het Hof gaan uiten? Kunt u uiteenzetten welke waarde u toekent aan het EHRM en het EVRM-systeem? Wat gaat u doen om dergelijke politieke druk in de toekomst tegen te gaan?
- Welke rol kan Nederland spelen om de steun voor het Hof en de naleving van haar uitspraken te versterken binnen de Raad van Europa?
- Uit de juridische literatuur komt naar voren dat het EHRM over onvoldoende juridische middelen beschikt: er moeten steeds meer zaken worden behandeld terwijl het budget niet evenredig meegroeit.⁴ Hoe oordeelt u over de mate van financiering van het EHRM. Is die in uw optiek voldoende en zo ja, hoe reflecteert u dan op voornoemde zorg? Als deze leden het goed begrijpen dan heeft het Hof geen aparte begroting maar beslist het Comité van Ministers over de begroting van het Hof. Hiermee is het Hof afhankelijk van dat Comité hetgeen kan leiden tot spanning tussen rechterlijke onafhankelijkheid en financiële afhankelijkheid. Hoe kijkt u naar deze spanning - mede in het licht van de hiervoor aangehaalde brief van de negen lidstaten - en welke maatregelen zouden genomen kunnen worden teneinde deze mogelijke spanning weg te nemen en er voor zorg te dragen dat de begroting van het Hof niet afhankelijk is van politieke besluitvorming?

Onlangs is er een overeenkomst ondertekend tussen Oekraïne en de Raad van Europa over de oprichting van een *Special Tribunal for the Crime of Aggression against Ukraine*.⁵ De effectiviteit van dit tribunaal zal sterk afhankelijk zijn van stabiele, langjarige en voldoende financiering. Bent u voornemens zich in te zetten voor een financiering die aan die voorwaarden voldoet en daarin ook een substantiële bijdrage te leveren?

Israël heeft de status van *observer state* bij de Raad van Europa. Deze status kan ingevolge artikel 3 van het Statuut van Europa worden toegekend aan staten die de principes van de Raad van Europa onderschrijven, te weten: democratie, mensenrechten en rechtsstaat. Hoe ziet u de rol van Israël als *observer state* bij de Raad van Europa in het licht van de uitspraken van het Internationaal Hof van Justitie en het Internationaal Strafhof inzake het optreden van Israël in Gaza en de conclusies van

⁴ Geraadpleegd op: [ELI Case-Overload at the European Court of Human Rights: An Update](#).

⁵ Geraadpleegd op: [Kamerbrief over oprichting Speciaal Tribunaal Misdrif Agressie tegen Oekraïne d.d. 24 juli 2025](#).

datum 17 juli 2025

ons kenmerk 177626

blad 3

toonaangevende mensenrechtenorganisaties en genocide experts zoals de International Association of Genocide Scholars (IAGS) dat er sprake is van genocide door Israël in Gaza?

Handelt Israël naar uw oordeel in overeenstemming met het EVRM, in het bijzonder de artikelen 2 (recht op leven), artikel 3 (verbod op foltering en onmenselijke behandeling) en artikel 2 van het Vierde Protocol bij het EVRM (recht op bewegingsvrijheid)? Zo nee, welke consequentie verbindt u aan deze schendingen? Het Statuut van de Raad van Europa verlangt voorts dat er sprake is van oprechte en effectieve samenwerking⁶ bij het verwezenlijken van de doelstelling van de Raad van Europa zoals vervat in hoofdstuk 1 van het Statuut. Is van een dergelijke samenwerking ter verwezenlijking van de doelstellingen, naar uw oordeel sprake? Indien het antwoord op deze vraag negatief is, welke consequentie verbindt u aan deze conclusie?

Welke stappen onderneemt u om binnen de Raad van Europa het belang van de internationale rechtsorde en het naleven van humanitair en oorlogsrecht richting Israël te onderstrepen? Op welke wijze is dit onderwerp van gesprek binnen het Comité van Ministers en hoe is uw inbreng daarin? Bent u voornemens om de positie van Israël als *observer state* ter discussie te stellen en te pleiten voor de beëindiging van die status? Zo ja, op welke wijze en zo nee, waarom niet? Als deze laatste vraag in negatieve zin beantwoord wordt, hoe ziet u deze stellingname in relatie tot de eigenstandige verplichting van Nederland die voortvloeit uit artikel 1 van de Genocideconventie (1948), op grond waarvan verdragsluitende partijen een plicht hebben om genocidaal geweld te voorkomen (zodra er een reëel risico daartoe bestaat) en te bestraffen?

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid zien met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangen deze graag voor **15 oktober 2025**.

Hoogachtend,

B.O. Dittrich

Voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

⁶ Artikel 3 van het Statuut van de Raad van Europa: "Every Member of the Council of Europe must accept the principles of the rule of law and of the enjoyment by all persons within its jurisdiction of human rights and fundamental freedoms, and collaborate sincerely and effectively in the realisation of the aim of the Council as specified in Chapter I."